

Sygn. akt: I Cgg 27/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 maja 2021 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Tadeusz Trojanowski
Protokolant:	Tomasz Chmiel

po rozpoznaniu w dniu 18 maja 2021 roku w Gliwicach

sprawy z powództwa K. K., E. K.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w K.

o naprawienie szkody

1. zasądza od pozwanej na rzecz powodów solidarnie kwotę 1.285.406,60 (jeden milion dwieście osiemdziesiąt pięć tysięcy czterysta sześć 60/100) złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie a to:

- od kwoty 250.000 (dwieście pięćdziesiąt tysięcy 00/100) złotych od dnia 10 września 2019 roku do dnia 13 stycznia 2021 roku;

- od kwoty 1.285.406,60 (jeden milion dwieście osiemdziesiąt pięć tysięcy czterysta sześć 60/100) złotych od dnia 14 stycznia 2021 roku do dnia zapłaty;

2. zasądza od pozwanej na rzecz powodów solidarnie kwotę 10.800 (dziesięć tysięcy osiemset 00/100) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;

3. nakazuje pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Gliwicach kwotę 71.299,90 (siedemdziesiąt jeden tysięcy dwieście dziewięćdziesiąt dziewięć 90/100) złotych tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

SSO Tadeusz Trojanowski

Sygn. akt I Cgg27/19

UZASADNIENIE

Powodowie E. i K. K. wnieśli ostatecznie o zasądzenie od pozwanej (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w K. na swoją rzecz solidarnie kwoty 1285406,60 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 250 000 złotych od dnia wytoczenia powództwa do dnia 13 stycznia 2021 roku oraz od kwoty 1285406,60 zł od dnia 14 stycznia 2021 roku do dnia zapłaty oraz obciążenie pozwanej kosztami postępowania. W uzasadnieniu wskazali, iż żądanej kwoty dochodzą tytułem

odszkodowania za szkody w nieruchomości spowodowane działalnością górniczą pozwanej. Przed wniesieniem pozwu powodowie bezskutecznie zabiegali o zawarcie ugody z pozwaną.

Pozwana w odpowiedzi wniosła o oddalenie powództwa oraz obciążenie powodów kosztami postępowania. W uzasadnieniu uznała związek przyczynowy pomiędzy wpływami górniczymi a wychyleniem obiektu i zaproponowała ugodę na mocy której wypłaci powodom odszkodowanie w wysokości 250 000 złotych zaspokajającą wszelkie roszczenia powodów.

Sąd ustalił:

Powodowie są właścicielami nieruchomości położonej w R. – K. przy ulicy (...), dla której Sąd Rejonowy w Rudzie Śląskiej prowadzi księgę wieczystą nr (...) – we wspólności majątkowej małżeńskiej na mocy umowy sprzedaży z 20 czerwca 1996 roku (odpis księgi wieczystej k. 6 - 11). Na nieruchomości posadowiony jest budynek mieszkalny wraz z garażem służący zarówno do celów mieszkalnych jak i prowadzonej działalności gospodarczej (warsztat samochodowy, lakiernia).

Pismem z 20 marca 2019 roku powodowie zgłosili w oddziale pozwanej (...) wniosek o naprawę szkód górniczych wskazując wychylenie brył budynków od pionu oraz rozdylatowanie brył oraz pomniejsze szkody w rodzaju pęknięcia elewacji; pęknięcia cokołów, okładzin z płytek; zarysowanie ocieplenia ściany szczytowej, pęknięcia płyty balkonowej, powstanie przeciwpadków, zacieki; pęknięcia płytek ściennych, zarysowania i pęknięcia sufitu; pęknięcia ściany zewnętrznej, pęknięcia posadzki betonowej a nadto deformacja terenu, deformacja i obniżenia nawierzchni utwardzonych z kostki, wychylenie ogrodzeń bocznych i tylnego, pęknięcie podmurówek; pęknięcie słupków ogrodzenia, rozregulowanie bramy; deformacja ogrodzenia frontowego z elementami prefabrykowanymi (wniosek k. 12). Przeprowadzone w dniu 8 maja 2019 roku oględziny potwierdziły występowanie wyżej wymienionych uszkodzeń. Przeprowadzone z kolei pomiary wychyleń dały wyniki: w warsztacie 33 %, w pomieszczeniach mieszkalnych maksymalnie: 34,5 % w salonie; 37,7 % w sypialni; 30,1 % w kuchni; 38,4 % w pokoju; 38,1 % w korytarzu (notatka służbowa oraz pomiary k. 13 - 15).

Pismem z 6 czerwca 2019 roku pozwana zapowiedziała dokładniejsze oględziny oraz opracowanie analizy techniczno – ekonomicznej (pismo k. 16). Pismem z 13 czerwca 2019 roku powodowie wezwali pozwanych do zapłaty łącznie 1 117 166,86 zł w tym tytułem wartości technicznej budynku mieszkalnego z warsztatem 1075 597,13 zł oraz naprawy powierzchni z kostki brukowej 41569,73 zł (pismo k. 17, analiza techniczno – ekonomiczna k. 18 - 64). Pozwana w odpowiedzi z 24 czerwca 2019 roku odmówiła zapłaty (pismo k. 65). Kolejnym pismem z 2 lipca 2019 roku powodowie zgłosili następne szkody pochodzenia górniczego tj. uszkodzenie szamba wskazując, iż wiedzę o nim powzięli w 2018 roku (pismo k. 66). Pismem z 17 lipca 2019 roku pozwana poinformowała powodów, iż zleciła opracowanie operatu szacunkowego podnosząc, iż sporządzona na zlecenie powodów dokumentacja została sporządzona przez osobę nie posiadającą odpowiednich uprawnień (pismo k. 67).

Ze sporządzonej na zlecenie Sądu opinii biegłego sądowego W. K. (1) wynika, iż w rejonie nieruchomości powodów pozwana prowadziła eksploatację jeszcze przed wybudowaniem budynków (przed 1998 rokiem). W latach 1995 – 2016 eksploatacja była prowadzona w pokładach(...) Największy udział w obniżeniu całkowitym terenu miały eksploatacje z pokładów (...). Ostatnia eksploatacja miała udział najmniejszy. Eksploatacja w wyżej wskazanym okresie spowodowała sumarycznie deformacje o wartościach III kategorii terenu górniczego przy obniżeniach około 4 metrów (3,89 m). Ujemne wpływy eksploatacji na budynek powodów były znaczące i mogły spowodować jego uszkodzenia, w szczególności jego wychylenie od pionu (pomiary wykazały około 40 mm/m). Na budynek oddziaływały wpływy dynamiczne – na skutek wstrząsów górotworu generowanych eksploatacją pozwanej o wartościach zawierających się wg skali (...)2017 w granicach dla(...) oraz (...) stopni intensywności drgań tj. nieszkodliwych dla budynków zarówno w dobrym jak i złym stanie technicznym. Budynek powodów poddawany był oddziaływaniu deformacji (...) kategorii terenu górniczego. Eksploatacja pozwanej spowodowała w rejonie nieruchomości sumaryczne zmiany wychylenia terenu o wartości około 20 mm/m. Średnie wypadkowe wychylenie bryły budynku mieszkalnego (mieszkalno - usługowego) wynosi około 40 mm/m w kierunku północno – zachodnim. Wychylenie to jest znaczące

i powoduje dużą uciążliwość jego użytkowania. Z uwagi na to, iż łącznie z nachylenie podłoża występuje jego poziome rozluźnienie następuje dodatkowe odchylenie obiektu od pionu. Oznacza to, że nawet po ujawnieniu się wpływów eksploatacji mogących teoretycznie spowodować zmniejszenie się wychylenia terenu, wychylenie obiektów budowlanych spowodowane wcześniejszą eksploatacją nie zostanie skompensowane w tym samym stopniu. Wychylenie budynku powstało w okresie od jego wybudowania do końca 2017 roku i zostało spowodowane eksploatacją prowadzoną przed jego wybudowaniem. Istniejące wychylenie jest ustabilizowane i nie pogłębia się.

Biegły wskazał, iż w rejonie nieruchomości nie występują zroby płytkiej eksploatacji oraz niezlikwidowane wyrobiska górnicze mające połączenie z powierzchnią. Nieruchomość jest usytuowana w strefie zaburzeń (uskoków towarzyszących) o określonym przebiegu i zrzucie oraz w strefie nakładających się krawędzi eksploatacji w pokładach (...) W związku z tym nie jest wykluczone pojawienie się deformacji nieciągłych (w trakcie oględzin ujawniono znaczne deniwelacje powierzchni). Z uwagi na to w ocenie biegłego prowadzona przez pozwaną eksploatacja w okresie 1998 – 2017 spowodowała deformacje powierzchni które mogły spowodować uszkodzenia w budynku, wychylenie budynku od pionu oraz deniwelację nawierzchni. Deformacje ciągle ujawniły się na powierzchni terenu do końca 2017. Od 2018 roku teren można uznać za górniczo uspokojony; na skutek wstrząsu o energii 2×10^7 J z 15 września 2019 roku istniejące wcześniej uszkodzenia elementów niekonstrukcyjnych (pęknięcia tynku) mogły ulec nieznacznemu powiększeniu.

Z kolei ze zleconej przez Sąd opinii biegłej sądowej R. Ż. wynika, iż w trakcie budowy budynku dopuszczono się szeregu błędów projektowych i wykonawczych. Biegła wskazała, iż wymagana szerokość szczeliny dylatacyjnej w budynku winna wynosić 13 cm. Tymczasem budynek został podzielony na dwa segmenty oddzielone dylatacjami ze szczelinami szerokości 7 cm i wykonane bez zachowania szczeliny dylatacyjnej, która została zabudowana. Biegła przy tym wyjaśniła, iż brak szczeliny dylatacyjnej lub zbyt mała jej szerokość powoduje, że napór sąsiednich segmentów budynku przekazują wzajemnie siły poziome (dodatkowe obciążenia) na ściany dylatacyjne co skutkuje ich zarysowaniem czy pękaniem i przekazywaniem sił poziomych na pozostałą część konstrukcji. Dodatkowe obciążenia przenoszą się też na posadzki, które podlegają dodatkowym naprężeniom ściskającym, w konsekwencji zarysowaniom i również spękanom. Kolejnym błędem było błędne zaprojektowanie piętra oraz poddasza poprzez zastosowanie stropu drewnianego belkowego na murłatach, który nie stanowi płaszczyzny stężącej budynek jak i nie przenosi obciążeń rozporających ściany a pochodzących od drewnianej więźby dachowej. Powoduje to zarysowania i spękania ścian okładzin ściennych oraz zabudowy z płyt kartonowo – gipsowych.

Błędy projektowe i wykonawcze nie miały wpływu na pochylenie się budynku jako takiego jak też na powiększenie się tego wychylenia na przestrzeni czasu. Miały natomiast wpływ na powstanie spękań. Brak należytej szerokości przerwy dylatacyjnej ma wpływ na spękanie ścian i okładzin ale nie ma wpływu na wychylenie budynku od pionu które spowodowała działalność górnicza pozwanej. pozwana zatem winna odpowiadać z trwale wychylenie budynku od pionu czy też wychylenie segmentów parterowego i piętrowego, lecz nie ponosi odpowiedzialności za spękania. Wychylenie wg biegłej wynosi 44,30 mm/m i powoduje dużą uciążliwość w użytkowaniu. Powoduje to, iż budynek nadaje się do prostowania (rektyfikacji).

Stopień zużycia technicznego budynku na datę powstania szkody określono na 9% zaś na datę opracowania opinii 11 %. Wartość odtworzeniowa budynku mieszkalnego określono na kwotę 1 569 358,18 zł. Wartość techniczna budynku z chwili powstania szkody z uwzględnieniem stopnia zużycia technicznego materiałów to 1242882,30 zł netto (1302003,62 zł brutto) zaś z uwzględnieniem stopnia zużycia technicznego dotyczącego całości nakładów to 1237623, 80 zł netto (1296495,05 zł brutto – wszystkie kwoty z uwzględnieniem kosztów obsługi technicznej 3% wartości odtworzeniowej). Wartość techniczna na chwilę opiniowania z uwzględnieniem 3% wartości odtworzeniowej z uwzględnieniem stopnia zużycia technicznego dotyczącego materiałów wynosi 1227 038,82 zł netto (1285406,60 zł brutto) zaś z uwzględnieniem zużycia stopnia technicznego całości nakładów 1173828,85 zł netto (1229665,54 zł brutto). Wyżej wskazane kwoty brutto uwzględniają fakt, iż w powierzchni użytkowej część mieszkalna stanowi 59,46% zaś część użytkowa 40,54% a naprawa nieruchomości mieszkalnych obciążona jest podatkiem VAT 8%; stawka VAT dla nieruchomości użytkowych wynosi 0%. Szacunkowy koszt rektyfikacji metodą

(...) (...) budynku określono na 5230 zł brutto z uwzględnieniem kosztów obsługi technicznej, wszelkich niezbędnych robót przygotowawczych, budowlanych, naprawą ogrodzenia, zagospodarowaniem terenu, kosztów towarzyszących (lokal zastępczy, wyprowadzka, zabezpieczenie mienia). Z uwagi na powierzchnię użytkową budynku wymagającą odtworzenia po zakończeniu robót rektyfikacyjnych 352 m² całkowity koszt rektyfikacji wyniesie 1496715,55 zł netto (1840960 zł brutto).

Stopień zużycia technicznego szamba na datę powstania szkody 76% zaś na moment opiniowania 91,5% co oznacza, iż zużycie techniczne szamba nastąpiło przed ujawnieniem szkody. Konieczność wymiany szamba nie powstała z powodu działalności górniczej pozwanej. ogrodzenie zewnętrzne, pomimo iż uległo wychyleniu jak nieruchomość oraz teren to nie zostało uszkodzone i nie straciło wartości użytkowej. Nawierzchnia utwardzona kostką betonową nie wykazuje nierówności które mogłyby utrudniać jej użytkowanie.

Odnosnie szkód w budynku w przypadku poziomowania posadzki na parterze – prostowanie posadzki zmniejszy wysokość kondygnacji o 54,5 cm; po prostowaniu pomieszczenia będą mieć wysokość 2,75 m przy wymaganej przepisami technicznymi (rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z 5 lipca 2013 roku w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie) 3,30 m (dla pomieszczeń do pracy z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia); w przypadku poziomowania posadzki na piętrze prostowanie zmniejszy wysokość kondygnacji o 52 cm co oznacza, iż po prostowaniu pomieszczenia będą mieć wysokość 2,18 m przy wymaganej przepisami technicznymi 2,5 m.

(dowody: opinia biegłego W. K. k. 97 – 134; opinia biegłej sądowej R. Ż. k. 158 – 190, opinia uzupełniająca k. 215 - 217, wyjaśnienia biegłej Ż. k. 220)

Powyższe ustalenia faktyczne poczyniono na podstawie dokumentów wyraźnie wymienionych które podlegały zaliczeniu w poczet materiału dowodowego na zasadzie art. 243² Kodeksu postępowania cywilnego. Żaden z dokumentów nie został skutecznie zakwestionowany pod względem swojej prawdziwości oraz autentyczności. Kluczowe znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy miała opinie obu biegłych: zarówno z zakresu geologii jak i zakresu budownictwa. Obie opinie co do zasady nie były przez strony kwestionowane. Opinie te zostały sporządzone przez osoby dysponujące specjalistyczną wiedzą z wykorzystaniem tej wiedzy. W ocenie Sądu w sposób wyczerpujący odpowiadały one na zadawane przez Sąd pytania, ich treść była spójna, logiczna, płynące z niej wnioski wzajemnie się potwierdzały oraz uzupełniały. Biegła Ż. wyjaśniała opinię zarówno ustnie na rozprawie jak i na piśmie; uwzględniła błąd wytknięty przez stronę powodową. Z powyższych względów Sąd ostatecznie przyjął wnioski z tych opinii jako podstawę rozstrzygnięcia.

Sąd zważył:

Roszczenia powodów zasługiwały na uwzględnienie. Strona pozwana ostatecznie nie kwestionowała swojej odpowiedzialności co do zasady tj. ostatecznie przyznała, iż w obszarze nieruchomości powodów była prowadzona działalność górnicza. Sporna była natomiast wysokość należnego odszkodowania. Z uwagi na datę ujawnienia się szkód (nie kwestionowany przez nikogo rok 2018) do ich naprawy stosuje się przepisy Prawa geologicznego i górniczego z 2011 roku. Zgodnie z art. 145 tej ustawy jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, do naprawiania szkód, o których mowa w art. 144 ust. 1 i 2 (spowodowane ruchem zakładu górniczego), stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego. Pozwana odpowiada zatem na zasadzie ryzyka (art. 435 kc w zw. z art. 145 prgg z 2011 roku) tj. niezależnie od winy oraz za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła (art. 361 par. 1 kc w zw. z art. 145 prgg). W myśl art. 363 par. 1 K.c. naprawienie szkody powinno nastąpić, według wyboru poszkodowanego, bądź przez przywrócenie stanu poprzedniego, bądź przez zapłatę odpowiedniej sumy pieniężnej. Jednakże gdyby przywrócenie stanu poprzedniego było niemożliwe albo gdyby pociągało za sobą dla zobowiązanego nadmierne trudności lub koszty, roszczenie poszkodowanego ogranicza się do świadczenia w pieniądzu. W sprawie bezspornym było, iż co do zasady zachodzą przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanej – na nieruchomości powodów są szkody i w zakresie ostatecznie objętym pozwem (nie kwestionowano twierdzeń biegłej o pozagórniczym charakterze spekań, naturalnym zużyciu szamba, nieuszkodzonej nawierzchni czy też nieuszkodzonym ogrodzeniu, iż szkoda

w nawierzchni betonowej nie jest pochodzenia górniczego czy też niemożności prostowania posadzek) są one spowodowane działalnością górniczą pozwanej. Nie było ostatecznie spornym, iż ruch zakładu górniczego spowodował główną szkodę jaką jest wychylenie budynku od pionu.

Strona powodowa ostatecznie domagała się zasądzenia kwoty 1285406,60 zł ze wskazanymi szczegółowo odsetkami. Roszczenie zostało sprecyzowane na podstawie opinii biegłej z zakresu budownictwa którą Sąd uznał za mogącą stanowić podstawę rozstrzygnięcia z przyczyn wskazanych wyżej. Ostatecznie żądana kwota stanowi wartość techniczną brutto budynku mieszkalno - usługowego według stanu na datę sporządzania opinii z uwzględnieniem stopnia zużycia technicznego dotyczącego materiałów co w realiach niniejszej sprawy przekłada się na datę zamykania rozprawy. Sąd był zatem związany wyborem przez powodów dochodzonego roszczenia; rozpoznając sprawę mógł się poruszać w granicach sporu określonych przez stronę powodową. Bez znaczenia w takiej sytuacji są rozważania o ekonomicznej opłacalności rektyfikacji zwłaszcza, iż z opinii biegłej wynika, iż jest ona technicznie możliwa; lecz jej przeprowadzenie jest niecelowe albowiem spowoduje konieczność wypoziomowania posadzek poprzez ich podniesienie przez co pomieszczenia będą miały wysokość niezgodną z obowiązującymi przepisami prawa (wskazywanym przez biegłą rozporządzeniem z dnia 5 lipca 2013 roku).

Z uwagi na stwierdzone w wyniku ruchu górniczego pozwanej wychylenie budynku należało zasądzić od pozwanej na rzecz strony powodowej odszkodowanie w wysokości żądanej przez powodów wartości technicznej brutto budynku mieszkalno - usługowego według stanu na datę sporządzania opinii z uwzględnieniem stopnia zużycia technicznego dotyczącego materiałów. Jak już wyżej wspomniano Sąd był związany granicami żądania.

Wyżej wymienioną kwotę zasądzono z odsetkami ustawowymi za opóźnienie (art. 481 k. c.) zgodnie z ostatecznym żądaniem powodów to jest od pierwotnie żądanych 250 000 złotych od dnia 10 września 2019 roku (data wniesienia pozwu) do dnia 13 stycznia 2021 roku (data rozszerzenia powództwa) oraz od ostatecznie żądanej kwoty od dnia 14 stycznia 2021 roku do dnia zapłaty. Zapłatę świadczenia zasądzono w żądany przez powodów sposób to jest solidarnie. Sposób ten w ocenie Sądu jest uprawniony z uwagi na wewnętrzne stosunki łączące powodów jako właścicieli nieruchomości (wspólność małżeńska).

Koszty procesu zasądzono na zasadzie art. 99 kpc w zw. z art. 98 kpc w całości wobec ostatecznego wyniku sprawy tj. przegranej pozwanego (par. 2 pkt 7 oraz par. 19 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za radców prawnych). Nieuiszczone koszty sądowe nakazano pobrać od pozwanego na zasadzie art. 113 ust. 1 uoksc w zw. z art. 98 kpc. Na koszty te składają się opłata od ostatecznie zasądzonego roszczenia od uiszczenia której powodowie byli z mocy ustawy zwolnieni 64271 zł oraz wynagrodzenie biegłych przyznane oraz wypłacone przez Skarb Państwa – Sąd Okręgowy w Gliwicach postanowieniami z 10 lutego 2020 roku 3012,27 zł, z 16 grudnia 2020 roku 5016,63 zł z uwzględnieniem uiszczonej w toku postępowania na żądanie Sądu zaliczki 1000 zł; łącznie 71299,90 zł.

SSO Tadeusz Trojanowski